

Anmeldelser

Stonechats

Ewan Urquhart. A Guide to the genus *Saxicola*. Illustreret af Adam Bowley. 320 sider, 14 farvetavler, 92 farvefotografier. Christopher Helm, London 2002. Pris kr. 565 i DOF-Salg.

Efter i en årrække at have udgivet monografier over fuglefamilier er de britiske forlag Poyser, Pica og Helm i de senere år begyndt at udgive monografier, der begrænser sig til en enkelt slægt. To pragtfulde eksempler er *Sylvia Warblers* og *Tundra Plovers*, der begge tidligere er anmeldt i DOFT. *Stonechats* giver for hver af de 14 arter i bynkefugleslægten *Saxicola* en systematisk gennemgang af udseende og identifikation, udbredelse (med meget detaljerede udbredelseskort), ynglebiologi, habitatvalg i og uden for yngletiden, føde, stemme, trækforhold, adfærd, fældning og beskyttelse. Omfanget varierer afhængigt af, hvor megen viden der foreligger om den pågældende art, således får Bynkefuglen 29 sider plus en farvetavle med 13 tegninger og 5 fotos, mens den relativt dårligt kendte Jerdon's Bushchat må nøjes med 10 sider og en halv farvetavle med 6 tegninger og ét foto, tilmed af en håndholdt fugl.

Udover artsgennemgangen er der nogle korte almene kapitler, bl.a. et om bynkefuglenes udviklingshistorie (fylogeni) af fem tyske molekylærbiologer. Deres resultater har givet mig flere nye arter, bl.a. er Sortstrubet Bynkefugl opdelt i tre arter: Afrikansk, Vestlig og Sibirisk Sortstrubet Bynkefugl. Hvis og når dette bliver alment anerkendt, skal vi her i landet til at skelne mellem to arter, Vestlig Sortstrubet Bynkefugl *Saxicola rubicola* (med underarterne *hibernans* og *rubicola*) og Sibirisk Sortstrubet Bynkefugl *Saxicola maura* (med underarterne *maura* (el. *stejnegeri*) og *variegata*).

Hvad får man med denne monografi, som man ikke allerede har, hvis man f.eks. ligger inde med *The Birds of the Western Palearctic* (BWP)? Først og fremmest naturligvis en masse information om arterne uden for Vestpalæarktis, inklusive muligheden for at identificere dem i alle dragter. Men også om arterne i Vestpalæarktis er der noget at hente, bl.a. flere og mere detaljerede afbildninger. Farvetavlerne i *Stonechats* er glimrende og rammer i høj grad min egen oplevelse af de enkelte arter. Fotografierne er på den anden side ret små og af blandet kvalitet; de virker generelt lidt kedelige, men for de fleste arter vises de kendetegn, der er nødvendige for at bestemme dem. Desuden er afsnittene om ynglebiologi, trækforhold og føde væsentligt mere detaljerede end i BWP, og så er vores viden naturligvis forøget i de knap 15 år, der er gået mellem udgivelsen af de to bøger.

Med undtagelse af afsnittet om genetik, der kræver nogen baggrundsviden, er bogen let læselig. Den henvender sig dog især til læsere med speciel interesse for disse fugle. Inden for det område er den en informationsbombe, og selv fik jeg hurtigt opklaret de første bynkefuglespørgsmål, der meldte sig: Hvorfor yngler

Bynkefuglen ikke på Tipperne? Og hvorfor fandt jeg ikke Stoliczka's Bushchat i det vestlige Gujarat? Jeg er overbevist om, at bogen kommer til at stå på min boghyld.

Ole Thorup

The Bowerbirds

Clifford B. Frith & Dawn W. Frith. 508 sider, 8 farvetavler, mange s/h illustrationer, sonogrammer, udbredelseskort og tabeller, indb. ISBN 0 19 854844 3. Oxford University Press, Oxford, 2004. Pris £ 85.

Foreliggende bog er helt i særklasse og derfor vanskelig at anmelde i få ord. Mange ornitologer betragter løvhyttefuglene (Ptilonorhynchidae) som værende de i adfærd mest komplekse af alle fugle, hvilket bestyrkes ved læsningen af bogen. Forfatterne Clifford B. Frith og hans kone Dawn bor i Queensland og har studeret løvhyttefugle siden 1970; det har resulteret i 66 videnskabelige artikler og har gjort dem til verdens førende specialister på området. Den foreliggende bog er den 10. i OUPs serie *Bird Families of the World*, i hvilken nr 6 (*The Birds of Paradise*, se DOFT 94, s. 45) også var af Clifford B. Frith, med Bruce Beehler som medforfatter.

Bogen dækker stort set alt hvad der vides om disse fugle, inkl. systematik, udbredelse og udseende. Hvert artsafsnit er forsynet med et udbredelseskort og mange fine sort/hvide illustrationer. Farvetavlerne af Eustace Barnes er af høj kvalitet og viser forskellige dragter af alle 20 arter.

Løvhyttefuglene har navn efter, og er især kendt for de bygningsværker, hannerne opfører for at tiltrække hunner (en farvetavle viser fotos af 6 forskellige af disse "hytter"). Og efter at have læst *The Bowerbirds* begynder man at indse hvor avanceret disse fugles farvesans og arkitektoniske evner er. Forfatterne dokumenterer levende, hvordan løvhyttefuglene foretrækker sjældne materialer til dekoration – fjer fra paradisfugle, glasstykker, hvidblegede knogler, sneglehuse og sten. Hos mange arter er den foretrukne farve blå. Nogle arter maler sågar deres hytter, og mindst en art bruger hertil et stykke af en plante som pensel og kan således henregnes til de få fuglearter, der bruger værktøj. Forfatterne fremfører den ret indlysende formodning, at hunnen sikrer gode gener til afkommet ved at parre sig med en han, der har smykket sin hytte med sjældne og gerne tunge ting, idet en han der er i stand til at finde, hjemslæbe og forsvare disse genstande mod konkurrenter må besidde gode egenskaber. En anden ting, der gør studiet af løvhyttefuglene så fascinerende, er den hurtige evolution inden for familien. Hunnen udvælger hannen, der skal befrugte hendes æg, og hendes smag mht. hyttens form og dekoration kan skifte hurtigt og fra sted til sted. Forfatterne diskuterer minutøst de eksisterende hypoteser om, hvordan hyttebyggeriet er opstået og argumenterer også for deres eget forslag.

Løvhyttefugle er også usædvanlige ved, at hannerne først får deres færdige voksendragt i en alder af seks til syv år, mens hunnerne er udfarvede flere år tidligere. Noget tilsvarende kendes fra flere andre polygame fuglefamilier. Alt dette og meget mere beskriver bogen i et let og instruktivt sprog, hvor der samtidig ofte sammenlignes til andre fuglefamilier. Den tilgængelige form hindrer dog ikke, at dette er et videnskabeligt værk, hvor alt f.eks. er behørigt kildeangivet. Jeg ønsker begge forfattere tillykke med denne pragtfulde bog.

Johannes Erritzøe

Birds of Northern India

Richard Grimmett & Tim Inskipp. 304 sider, 119 farvetavler, 7 farvefotos, hft. Christopher Helm 2003. ISBN 0-7136-5167-9. Pris kr. 285 i DOF-Salg.

Forfatterne har tidligere udgivet *Birds of the Indian Subcontinent*, *Field guide to the birds of Nepal* og *Field guide to the birds of Bhutan*. Den foreliggende bog dækker de indiske stater Gujarat, Madhya Pradesh, Rajasthan, Haryana, Delhi, Uttar Pradesh, Punjab, Uttarakhand, Himachal Pradesh, Jammu og Kashmir. Indledningen beskriver områdets geografi og økologi og giver gode råd til ornitologer. Artsteksterne rummer en kort beskrivelse af karakteristiske kendetegn, stemme, biotop, udbredelse og status. Hovedsagen er så afgjort farvetavlerne. På samme opslag findes en kortfattet tekst, blot nogle få linjer pr art, hvor der gøres rig brug af koder – her havde et løbsblad med kodernes betydning været nyttigt. Tavlerne er af høj standard, udført af 12 forskellige kunstnere. Her vil jeg især fremhæve tavle 81-84 af Allan Harris, bl.a. med rødstjerter, bynkefugle, stenpikkere og stære, men mange af de øvrige tavler er også eminent gode. Bogen har et handy format og kan anbefales som det optimale valg, hvis rejsen går til de nordligere dele af Indien.

Johannes Erritzøe

Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000
SOVON, Vogelonderzoek Nederland. Nederlandse Fauna 5. 584 sider, mange farvefotos, s/h illustrationer og kort, indb. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNY Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland, Leiden, 2002. ISBN 90-5011-161-0. Kan købes hos: SOVON, Rijksstraatweg 178, 6573 DG Beck-Ubbergen, Holland (info@SOVON.nl). Pris € 55 + porto.

Denne smukke udgivelse er et resultat af Hollands anden atlas-undersøgelse; den første fandt sted 1973-77. Bogen behandler alle Hollands ynglefugle således, at hver fugl får to sider med fra ét til fire letforståelige kort i farver, en illustration af fuglen, og ofte desuden grafik visende bestandssvingninger i forskellige biotoper; dertil kommer et engelsk resumé med vigtige facts som fx den

anslåede bestand og årsagerne til en eventuel fremgang eller tilbagegang.

I bogen findes også de efterhånden ikke helt få arter, der ikke er naturligt hjemmehørende i Holland, men som nu er etablerede med faste bestande; bogen går faktisk et skridt videre, idet fritlevende tamduer (Stadsduif) og hybridformer af Gråand har fået deres separate afsnit.

Blandt de markante ændringer siden 1973-77 kan nævnes, at Skestorken er gået frem fra 190-240 til 1008-1270 par, hvilket skulle skyldes en forbedret vandkvalitet. Også Sløruglen har haft fremgang, men trafikdrab er fortsat et problem. Brushanen er derimod gået drastisk tilbage, fra 1500 til 100-140 ynglehunner. Hættemågen er også gået kraftigt tilbage, ligesom bondelandets fuglefauna generelt, hvilket ikke mindst skyldes landbrugets mekanisering. Gråspurven har måttet vige pladsen for Solsorten som den almindeligste fugl. På mange måder ligner udviklingen kort sagt den, vi kender herhjemme fra.

I kraft af de umiddelbart forståelige kort, og fordi det væsentlige også står at finde på engelsk, kan læsere uden kendskab til hollandsk have stort udbytte af bogen. Den kan anbefales til alle med interesse for Holland.

Johannes Erritzøe

Også modtaget:

Gøgen

Poul Hansen. 35 sider, mange farvefotos, hft. Natur og Museum nr 1, 2004. Naturhistorisk Museum, Århus. ISSN 0028-0585. Pris kr. 60 i DOF-Salg.

Dette lille hæfte fortæller snart sagt alt, hvad der er værd at vide om Gøgen, inkl. de allersneste forskningsresultater. En beundringsværdig præstation, ikke mindst med tanke på den knappe plads, der er til rådighed. Også fotografierne er af høj karat.

Birds of Fraser's Hill

Morten Strange. An illustrated guide and checklist. 120 sider, 95 farvefotos, uindb. ISBN 981-04-9930-2. Nature's Niche, Singapore, 2004. Pris kr. 49,50 i DOF-Salg.

Fraser's Hill er en meget berømt fuglelokalitet på den Malayiske Halvø, cirka 100 km nord for Kuala Lumpur. Den ligger i 1100-1300m højde og har kun få indbyggere, og de brolagte samle veje er omgivet af en frodig regnskov med mange spændende og farvestrålende fugle, der er lette at iagttage. Det har gjort stedet til en magnet for ornitologer fra hele verden. Ud over en beskrivelse af lokaliteten behandler bogen en række af områdets karakteristiske fugle i kortfattede tekster ledsaget af farvefotos, hvoraf mange er en fryd for øjet. Dertil kommer en checkliste over alle 247 arter set i området. Skal man ud på de kanter vil denne lille guide være sin vægt værd i guld.